

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Bain, Pula

Nedjelja, 9. travnja 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 269

Ponovni uspjeh Nijemaca na zapadnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 8. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Nema osobitih događaja.

Talijansko bojište.

Na doberdopskoj je visoravni bio neprijatelj protjeran u prošlog noći iz nekoliko promaknutih rovova. I južno od Mrzlog vrha osvojile su naše čete talijanski položaj te su u njem uhvatile 43 zarobljenika i zaplijenile 1 strojnu pušku.

Na tirolskoj je fronti uzdržalo talijansko topništvo u više odsjeka, a osobito protiv naših položaja zapadno od Rive zivahnu paljbu. Neprijateljsko odijeljenje, koje se je bilo utvrdilo u jednoj od naših šapa na južnom obronku Rocchete, bilo je od tamo istjerano našom protunavalom. Broj zarobljenika, što smo ih učinili za pročišćenja brda Rauchkofel, iznaša 3 časnika i 150 momaka. Svi su ostali Talijani, koji su se tamo borili, popadali u borbi čovjek protiv čovjeka.

Jučer u svanuću napala je skupina naših kopnenih i pomorskih ljetala kolodvore u Casarsi i San Giorgio di Nogaro očitim uspjehom. Od smionih se letioca, koji su se nisko spustili da bombe bace, trojica se nisu povratili.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Hölter, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 8. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na lijevoj su obali Moze uzeli na juris Bavarci i Slezijski dva jaka francuska uporišta južno od Haucourta, te su osvojili sve neprijateljske položaje na humku Les Termites u širini od 2 kilometra. Francuska se je protunavala izjalovila sasvim. Naši su gubici maleni, neprijateljski su nasuprot, i radi podmuklog držanja nekolicine njih, osobito teški. Osim toga smo zarobili 15 časnika i 699 neranjenih vojnika, među njima mnogo novaka godišta 1916.

U Vogeziima prodrlo je na Hilsenfürstu njemačko odijeljenje u promaknute francuske položaje, čija je posada sva popadala u borbi, osim 21 zarobljenika.

Istočno bojište.

Ruske su se navale ograničile na usku frontu u odsjeku južno od Narockog jezera. Glatko smo ih suzbili.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 8. travnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Položaj nepromijenjen.

Kaukaska fronta.

Okršaji između izvidničarskih kolona, kod česa smo zarobili 70 Rusa.

Dardanelska fronta.

4. travnja preletjelo je 8 neprijateljskih ljetala Galipolje. Satnik je Buddike na njih navalio, te je tijekom zračnog boja srušio jedan neprijateljski aeroplan kod Kumdere, koji je tonuo u valovima.

Brzobjavi. Rat.

Englezi bombarduju otok Samos.

Berlin, 6. List Berliner Zeitung am Mittag javlja iz Carigrada: Po jednoj vijesti lista La Delence iz Atene javio je prefekt otoka Samosa, da je njemu došao engleski konzul, a pratio ga je zapovjednik ententinih četa na otoku Samosu. On je najvjestio, da će ententa bombardovati sve one dijelove mjesta, gdje stanuju Turci, jer da su oni podpirali njemačke podmornice time, što su im oni prodavali pokriomčane stvari. Prefekt je izjavio, da su te tvrdnje neistinite, jer da Turci nisu imali niti pokriomčanih stvari niti sredstava za prijevoz, da te predmete ustupe Nijemcima. Engleski je zapovjednik izjavio, da će se bombardovanje uza sve to provesti, jer da je za to primio viši nalog. Prefekt je na to naložio evakuaciju onih dijelova grada, u kojem stanuju Turci na otoku Samosu. Englezi su započeli u najvjesteni sat sa bombardovanjem, no na sreću nije bilo ljudskih žrtava. Samo nekoliko kuća je bilo porušeno.

Austro-Ugarska.

Raspust istarskog pokrajinskog odbora, uveđenje pokrajinskog upravnog odbora.

Beč, 7. (D. u.) Wiener Zeitung objelodanjuje carski patent od dne 3. travnja 1916. o raspustu pokrajinskog sabora medjašne grofovije Istre, koji glasi:

„Mi Franjo Josip I., po božjoj milosti car austrijski, kralj ugarski i česki itd. javljamo: Pokrajinski je sabor Naše medjašne grofovije Istre raspustjen. Nalagajući nove izbore, zapovjedamo Svojoj vladi, da odabere zgodno, da se ti izbori provedu.

Dano u našem državnom i prijestolnom mjestu dne 3. travnja 1916. u godini 68. našeg vladanja.

Franjo Josip v. r.
Potpisani svi ministri.

Beč, 7. (D. u.) Wiener Zeitung objelodanjuje carev patent od dne 3. travnja 1916. o daljnjem vođenju pokrajinske uprave medjašne grofovije Istre, koji glasi:

Mi Franjo Josip I., po božjoj milosti car austrijski, kralj ugarski i česki itd. javljamo: Posto pokrajinski sabor Naše medjašne grofovije Istre, nije mogao više godina da ispunja svojih zakoničnih zadaća, posto sad nije mogao pokrajinski sabor da izvrši financijskih dužnosti pokrajinske uprave, te posto u opće ne može da na zakoniti način vodi dalje povjerenje mu službe, kad se je dakle zaustavilo zakonodavstvo medjašne grofovije Istre, kao što i upravno i ekzekutivno djelovanje pokrajinskoga zastupstva, čini Nam se, obzirom na nuždu, da se odvrati od počinstva Naše medjašne grofovije Istre stetu i pogibelj, koja joj prijete, te osobito da se pobrinemo za nadaljevanje pokrajinskog zastupstva, na temelju Svoje vladarske dužnosti, nužno odrediti jednom sljedeće:

Članak I. Za vođenje poslova, što zakonito spadaju na pokrajinski sabor medjašne grofovije Istre, postavljamo pokrajinski upravni odbor, koji će biti od nas imenovan. Djelovanje će toga odbora potrajati tako dugo, dokle bude preuzeo svoje djelovanje na novo od pokrajinskog sabora izabrani pokrajinski odbor. O upravi i o poslovanju odbora određuje priloženi od Nas izdani statut.

Članak II. Taj se patent ima zajedno s prilogom, koji tvori dio patenta, objaviti u zakoniku i naredbeniku za austrijsko-ilirsko primorje.

Članak III. Izvršenje ovog patenta, koji stupa u krijepest s danom njegovog obnarodovanja, povjerenje je ukupnom mojem ministarstvu.

Dano u našem državnom glavnom i prijestolnom mjestu.

U Beču, dne 3. travnja 1916. u 68. godini našeg vladanja.

Franjo Josip v. r.
Potpisani svi ministri.

Beč, 7. (D. u.) Car je imenovao s Previsnjom odredbom od dne 3. travnja o. g. u pokrajinski upravni odbor za Istru ove članove: 1.) kotarskoga poglavara Rudolfa baruna Gorizuttija; 2.) kotarskog komesara Petra Enzona; 3.) financijskog račun. savjetnika Aurelija Sinslerja i 4.) namjesničkog tajnika dr. Georga Sehegla pl. Ehrenkreuz za zamjenika; te je odredio kotarskoga poglavara baruna Gorizuttija za zamjenika predsjednika gore spomenutog odbora.

— Kako smo javili u prošlonome broju predsjednik je istarskog pokrajinskog upravnog odbora imenovan dvorski savjetnik Alejzija Lascia.

Njemačka.

S njemačkog Reichstaga.

Berlin, 8. (D. u.). Reichstag je prihvatio po kratkoj raspravi vojni i mornarični proračun.

Italija.

Pašić i Salandra.

Lugano. Kako talijanski listovi javljaju, podao je Pašić u ime buduće velikosrpske države za sada ne baš aktualnu izjavu, da ta država priznaje talijansko prvenstvo u Jadranskom moru, dakle i u njegovoj istočnoj obali. U Italiji shvaćaju tu izjavu tim ozbiljnije, što se Italija na istočnoj jadranskoj obali nalazi od prilike u jednakom položaju kao i Srbija. Kako Stampa javlja, morat će i talijansko ministarsko vijeće, da se bavi izjavom srpskog ministarskog predsjednika.

U ostalom sada i Stampa veli, da je talijanska vlada vojnika, kad bi to komora ozbiljno željela, da već prije postavi na dnevni red proračun izvanjskog ministarstva i time i vladinu izvanjsku politiku. Očito je, da hoće Salandra iskoristiti sjednicama, posjetima i člancima o pobjedama na sokočkoj fronti podignuto raspoloženje. Vlada će se kod toga vrlo malo izvrgnuti pogibelj, jer već unaprijed javlja, da je odlučila vrlo malo reći. Zasadjanje će komore početi čitanjem posljednjih brzojavnih pozdrava među talijanskim i engleskim ministarskim predsjednicima, a odmah na to će sljedeći izjave i objave. Još imadu, da se riješe proračuni ministarstva nutrašnjih posala, kolonija, izvanjskih posala, riznice, financija i mornarice. Stampa opaža, da bi se moglo o svakoj od tih postavaka na dugo i široko govoriti, ali da će se ili morati brzo riješiti, jer da će već 30. jula dospjeti dozvoljeni provizorij. Uskrni praznici komore bit će vrlo kratki. Iza Uskrsa raspravljati će se o još neriješenim proračunima i o provizoriju za godinu 1916.—17. Do sada je došlo u Rim od prilike 100 zastupnika.

Odstup talijanskih ministara.

Bern, 8. (D. u.). Humanitee piše prigodom odstupa talijanskog ratnog ministra Zuppellija, da će po svoj prilici otići za njim još financijski i nastavni ministar.

Paleazzi pod istragom.

Lugano, 8. (D. u.). Kako Idea Nazionale piše, stavljen je glavni ravnatelj ratnog ministarstva pod istragu ratnog suda radi sudjelovanja u nepoštenim vojničkim dobavama.

Neutralne države.

Nizozemska kriza.

Rotterdam, 7. Nieuwe Rotterdamse Courant piše: „Nakon toliko dana nesigurnosti i nervoznosti prouzročila je vladina izjava unjereunemirnost ili mirnu bojazan“. List misli, da se vlada boji, da će pogibelj porasti, te mnije, da se to mora tumačiti, kao da bi mogla jedna ili više ratujućih vlasti biti prisiljene, da u najbližjoj budućnosti ne čuvaju više inozemske neutralnosti tako savjestno, kao što su to do sada činile. „Ako vlada“ — veli se dalje — „govori o svojoj nepokolebljivoj odluci, da će svoju neutralnost i u budućnosti tako braniti kao do sada, onda je to opomena za obje ratujuće stranke. Vlada ništa ne nagovijesta sa koje bi strane pogibao mogla doći. Ali toliko je jasno, nijedan čin i nijedna činjenica, bila ova prouzročena od jedne ili druge stranke ne smije drugoj stranki biti izlikom, da i ona omalovažuje našu neutralnost. Kao n. pr.: Kad bi jedna od ratujućih država ozlijedila naše tlo, ne smije to za protivnu stranku biti izlikom, da svojom vojskom dodje u našu zemlju da bi nama pomogla. Postupanje našom neutralnošću bit će uvijek točno, to znači, da će biti na sve strane upotrijebljena jednakom snagom, jednakim sredstvima, jednakom dobrothonošću i jednakom tjeskobnom pažljivošću. Ta nepokolebliva vladina odluka bit će po svoj prilici odobrena od komore, a sigurno od naroda. Možda je korisno, da se je to još jedanput javno izreklo, jer to već unaprijed uništava sve pokušaje ratujućih vlasti, da grožnjama ili prividnim kretanjima kusaju, da protivnu stranku prinukaju na kršenje naše neutralite, da na taj način privuku Nizozemsku na stranu takozvane neudružne stranke. Dogovori daju Nizozemskoj pravo, da oružjem brani svoju neutralnost, a da se ne bi smjelo to smatrati ratnim činom. Upotrebljavanje toga prava jest najbolje sredstvo, da se našu zemlju drži daleku od rata.“

Čini se, da je vladina izjava pomirljiva, jer vlada sigurno znađe, što ona hoće, i da se ona neće u svojoj politici pustiti tako daleko natjerati, da se ne bi mogla više držati svoga zacranog puta.

Štrajk mornara u Nizozemskoj.

Rotterdam, 8. (D. u.). Štrajk se mornara i ložaca nizozemsko-amerikanske linije sve to više širi. I posade brodova, koji su se povratili u domovinu, ne daju se više na more pod starim ugovorima.

Nizozemska se pripravlja.

Haağ, 8. (D. u.). Drugoj je komori bio predan prijedlog, da se obzirom na izvanredne prilike dađe vladi mogućnost, da pozove pravodobno pod oružje, bude li treba, godište 1917.

Neutralci će prosvjedovati u Londonu.

Zürich, 8. (D. u.). Neue Züricher Zeitung javlja iz Amsterdama iz dobro upućenog mjesta, da će svi neutralci prosvjedovati u Londonu protiv krivog i nezakonitog tumačenja londonske deklaracije o poostrenju bloka.

Dogodjaji na moru.

Potopljen engleski parohod.

London, 8. (D. u.). Lloyd javlja: Bio je potopljen engleski parohod Simla. 11 je se mornara azijske posade utopilo; svi su se ostali spasili.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 5. Službeni izvještaj od 4. o. mj.:

Zapadna fronta.

U Rigaiskom, Jakobstadtskom i Dünaburskom odsjeku na više mjesta puskaranje i topovska vatra. Na Dvini sante leđa. Južno Dünaburg pokazala se mnogobrojna neprijateljska ljetala, od kojih su nekoja bacila bombe i pucala strojnim puskama. U području istočno Baranovića opazili smo u noći od 3. na 4. Zeppelinie.

Galicijska fronta.

U području zapadno Tarnopla navale jakog neprijateljskog odjeljenja. U boju na moč suzbismo ga, te je ostavio pred našim žicama mrtve i veliki broj ranjenika. U području sjeverno Latacza, osvojile su naše čete selo Swierkocze i dio snaga oko njega.

Francuska.

Paris, 6. Službeno izvješće od 5. o. mj. u 11 sati poslije podne:

U Belgiji je naša razorna vatra pogodila strjeljačke jarke pred Steenstraete.

Sjeverno Aisne topovska djelatnost među sumom Beaumaraiskom, južno Craonne i Berry-a-Bac.

Zapadno Moze je dan prošao mirno. Istočno Moze prekinuta topovska paljba u odsjeku Douaumont-Vaux.

Na svoj Verdunskoj fronti nema pješadijske djelatnosti.

U Argonama osredotočila je artilerija svoju vatru na vrste i spojne uterbe neprijateljske fronte, osobito u okolici Montfancea i Malancourtske šume.

Belgija.

Paris, 6. Službeni izvještaj od 5. Tekom noći, na cijeloj fronti došla živahan topovski boj. Danas, u središtu belgijskih odsjeka, osobito važna topovska djelatnost.

Italija.

Rim, 6. Službeni izvještaj. Na fronti Stelvia djelatnost naših manjih odjeljenja. U Judikarijama topovski bojevi od Garda pa sve do visokog Astica. U dolini Sugana pješadijski sukobi. osobito živahni u odsjeku Larganza (Brenta). Neprijatelj bi suzbit uz velike gubitke; učinili smo 13 zarobljenika. Na gornjoj Soči oslabila je kiša i magla djelatnost topništva, koja bijaše neprotiv vrlo jaka na visinama sjeverozapadno Gorice. U noći na 5. suzbihi smo na Krasu dvije slabije neprijateljske navale na brdo Sv. Mihaela.

Nizozemske kolonije.

Nizozemske kolonije, koje će kod daljnjeg držanja nizozemske vlade svakako igrati veliku ulogu, obuhvaćaju površinu od 2,045,647 četvornih kilometara sa 38,107,600 žitelja. Buduć Nizozemska broji okruglo tekar šest milijuna stanovnika, to živi na njezinim kolonijama preko šest puta toliko žitelja koliko u mater zemlji. Površina Nizozemske iznaša okruglo 34 hiljade četvornih kilometara tako, da je njezine kolonije za 60 puta površinom nadmasuju. Već iz tih brojka izbija veliko značenje nizozemskih kolonija za tu male-nu državu.

Nizozemske kolonije dijele se u istočno- i zapadno-indijske. Same istočnoindijske obuhvaćaju 1,915,421 četvornih kilometara sa približno 38 milijuna žitelja. K ovima pripadaju veliki Sundajski otoci (Java i Madura, Sumatra, Borneo i Celebes), maleni Sundajski otoci i Moluki. Zapadnoindijski posjed sačinjavaju Curaca, Uruba, Sv. Martin Bonaire, Sv. Eustahije, Saba i Surinam.

Od oko 38 milijuna žitelja, što obuhvaćaju istočnoindijske nizozemske kolonije ima ih 32 milijuna urođenika mlađe pasmine, među kojima stoje na najvišem stepenu Javanci na otoku Javi. Uzrok je tome, što je Java među svim otocima Indijskog arhipelaga pokazala najveći napredak civilizacije. Glavno mjesto Jave jest Batavija sa 138,551 stanovnika. Više od 40 postotaka zemlje je obrađeno. Preko polovice obrađenog zemljišta zasijano je rizom, osim nje evratu nasadi kave i sludorne tretike, gojanje duhana, čaja i indiga. Spomenuti proizvodi tvore glavni izvorni proizvod. Vlada je vlasnica čitave zemlje, ali ima na zapadnoj Javi i privatnih dobara. Vladina zemlja biva obrađivana od urođenika, koji svoje proizvode izručuju uz stanovitu cijenu.

Na Javi uspijeva i stočarstvo. Ima tu po prilici tri milijuna volova i preko 60 milijuna konja. Obrtom se bavi sve, već od malenih nogu. Nizozemska je vlada do sad na Javi izgradila oko 2000 kilometara željezničke i 5000 brozajovne mreže. Što se tiče plodnosti tla, vladaju slični odnosi i na svim ostalim nizozemskim otocima Arhipelaga.

Kroz dugi niz godina tekli su u nizozemsku državnu blagajnu bogati prihodi iz istočnoindijskih otoka. Od nekoliko godina pako je istočnoindijski proračun pasivan sa 43 milijuna nizozemskih forinti.

Ruske ceste na more.

Kölnische Zeitung javlja iz Kopenhagena: iz Bergena je prispjelo parohodom četrdeset Kanadijaca, koji se vraćaju iz luke Arhangelsk. Dodjeljeni su bili posadi velikih kanadijskih brodova ledolomaca, koje je Rusija nakupovala bila u Kanadi u svrhu, da zaštiti luku u Arhangelskom od preranog uljeđenja. Kanadijci su priprivedjali, e Rusi sad ne mogu da očuvaju rečne luke od uljeđenja, premda imaju sedam ledolomaca. A međutim je nagomilano u Arhangelskom tako silno mnoštvo robe, opredijeljene za unutrašnju Rusiju, da ne dostaje željeznice za prijevoz. Roba je bila oprezno i pametno svom brzinom dopremljena onamo na vrijeme, kad more još nije bilo uljeđeno. Iz Arhangelskog vodi samo jedna jedina željeznička pruga u unutrašnjost Rusije do Volgde, gdje se priključuje velikoj željezničkoj pruzi Petrograd-Perm-Jekatarinburg. Vožnja iz Arhan-

gelskog do Moskve traje malone četrdeset i osam sati. Prijevoz robe je razmjerno skup i traje prilično dugo vremena. Iz ovih se razloga jasno razabire, zašto je Rusija toliko nastojala i tako se žurila, da željeznicom spoji grad Petrovovsk na Orjeskom jezeru sa poluotokom Kola, u kojega se ljeti more ne smrzava. Tu su željeznicu sagradili Rusi uz pripomoć ratnih zarobljenika u nevjerovatno kratko vrijeme i upravo ovih se dana javlja iz Petrograda, da je ljetos usrijed najljube zime prispio po njoj prvi vlak. Sad, kad vide, e mora tako da bude i da skrajna nužda to iziskuje, grade Rusi, koji su inače u tom pogledu veoma spori, svoje željeznice neočekivanom brzinom, jer najprije polazu i utvrđuju tračnice, a tek kasnije uređuju samu željezničku prugu. Lako se dakle predočimo, da će biti željeznički mostovi, za koje treba mnogo vremena i koje je teško graditi pojedince dograđujući tek tijekom prve polovice godine 1916., kako glasi ruski službeni izvještaj mjeseca decembra prošle godine. U kakovim će prilikama upotrebljavati Rusi rečenu željeznicu, ako je ona ustalost doista i dograđena, ne može da se kaže. Rusko će se narodno gospodarstvo, koje mnogo trpi, jer je odrezano od Baltičkog i Crnog mora, opomoći dođuše novom željeznicom, no ne tkozna u kolikoj mjeri.

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine“ donasaju :

Pomaganje sirotinji u Beogradu. Od prvog dana ulaska austro-ugarskih četa u Beograd pristupilo se je rješavanju pitanja pomaganje sirotinje. Davalo se je besplatno brašno, krompir i druge životne namirice. Odbor grada Beograda stara se uz pomoć carsko i kraljevske vlasti na sve moguće načine, da pomogne sirotinju, koliko mu stoje na raspoloženju materijala svestra i druge mogućnosti. U ovu se svrhu troše svakoga mjeseca već svote, pa je tako na primjer za mjesec april određeni proračun rashoda za pomaganje sirotinji i to na ime održavanja doma staraca i starica 2000 kruna, na ime besplatne pomoći u hrani 37.000 kruna. Ova besplatna pomoć u hrani primaju suda u Beogradu preko 8000 lica. Osim toga pomaže se svakog mjeseca materičko održanje svotom od 400 kruna. Osuvane su narodne kuhinje, u kojima se dobija besplatna hrana, čije održavanje staje svakoga mjeseca oko 4000 kruna. Odbor grada Beograda u zajednici sa c. i kr. povjerenikom dr. Julinom čini zaista sve, da se pomogne gradska sirotinja.

Domaće vijesti.

Glazba. Danas u 5 sati po podne svirati će glazba c. i kr. mornarice na lrgu Tegethoff slijedeće komade : 1. Th. Waltitz: Korončica karuna Konrad pl. Hölzendorf; 2. E. Bach: Pramaljeće, nastupa; romanca; 3. J. Strauss: Glasi pramaljeća, valček; 4. C. W. Drescher: Becke priče, karšić; 5. Th. Kretschmann: Straža na Dunavu, domoljubni zbor; 6. I. Šebek: „Oj Banovci, oj junaci!“, hrvatska korončica.

Oglas. Prigodom zadnjeg pregledavanja, što ga je učinio gradski zdravstveni ured po javnim gostionama i krmama opazilo se, da se u većini lokala ne pazi dosta na čistoću. Posto je približava toplija godišnja doba, koja podpire pojavljivanje i širenje nekih bolesti, treba paziti, da se točno vrše propisi čišćenja u spomenutim lokalima. Zatvorit će se — dok se ne odstrane nepodopštine — sve one lokale u kojima se ne bi točno vršili svi propisi tičući se čistoće. — C. kr. tvrdjavni komesar.

Nasamareni „kibici“. Komu od Vas igrača još nije dosadno onaj neumorni „kibici“, koji se smjestio iz Vasih ledja i kao da se je priljepio uz Vas buljeći u karte, kao da je plaćen za to! Pravomu će igraču lakav „kibici“, pa bio on još kao miran i šutljiv, veoma smetati. A sto tek da kažemo o onim „kibicima“, — a tih ima gotovo svagdje u većini, koji se umiesjavaju u igru, uzrujavaju se, kritikuju, a dapače i u sav glas se ljute, ako si bio tako „nasamaren“ i lakav „pacer“, te si izbacio nezgodnu kartu i loše igrao! A ima i treća vrsta „kibica“, koji ne samo što se uzrujavaju i ljute, ne, nego će igraču neprestano savjetovati, kako da igra, te mu home nerljeko jednostavno

nasilu uzeti ovu ili onu kartu iz ruku i izbaciti ju na „svoju odgovornost“. Sačuvaj nas, Bože, jednih, drugih i trećih, premda ih se je teško, veoma teško otrešti! U jednoj večoj su od ordjesnjih kavani svake neđelje popodne redovito igrali za zabavu „preferencé“ gospoda A. M., N. H. i K. P. Isprva je bilo sve dobro, no od četiri neđelje ovamo postala im je igra pravom pravatkom paklenskom mukom. Svakomu od njih priljepio se je za lrpom po jedan od „kibica“, i to onih ponajgorih, „kibica“ naime treće vrste. O kakovoj zabavnoj igri — hvala tim plemenitim „kibicima“ — odsad više ni spomena! Ti bo „kibici“ nijesu samo „upućivali“ igrače, kako da igraju, nego su se znali često radi loše igre ovoga ili onoga od spomenute gospode ulutati među sobom ljudski u kostac, kao da se radi o njihovom vlastitom interesu, a ne u interesu samih igrača. Rečenoj je gospodi dabome silno dosadilo to zanovijetanje, smetanje i prepranje „kibica“. Ali što da učine kao nada sve pristojni, — uljudni i ugledni ljudi? Teska je namiste stvar obraniti se biranim riječima pred „kibicima“ te bagre, a ni osornost ne bi bila postigla žudjene svrhe. To „kibici“ ni osornost uzeli za zio i — zbogom prijateljstvo! A radi karala nije doista vrijedno da se znanac zamjeri znancom! Trebalo je dakle naći drugi, zgodniji i ne napadniji način. I gospoda ga A. M., N. H. i K. P. — hvala njihovoj dosjeljivosti — tada negda ipak nadopje. Bilo je to onomadno u spomenutoj kavani. Rečena gospoda igraju po običaju svoj „obligatni preferencé“, a gospoda „kibici“ sjede dakako po običaju na „obligatnim“ svojim mjestima iz igrača i stavljaju „obligatne“ svoje primjedbe i „obligatno“ se ljute, zanovijetaju i prigovaraju. Najednom se digne gospodin N. H. i umoli svoga „kibica“, da mu „priđriži“ karte — za nekoliko časaka, dok se vrati. „Kibici“ se dakako nije otmalo. Za pet se časaka digne gospodin A. M., da će u svoj kaput, stono visi u pokrajnoj sobi, po duhan, le i on pruži karte svomu „obligatnomu“ kibicu. Prođe pet, prođe i deset časaka, a ne vraća se ni gospodin N. H. ni gospodin A. M. Sad se digne home i gospodin K. P., koji će „skočiti, da vidi, gdje su do bijesa tako dugo ona dvojica“. Da igra ne zapne, obrati se „svomu kibicu“, da ga zamjeni, jer da će odmah doći. Ide vrijeme, a „kibici“ igraju, stono rječe, sve u šesnaest. A od gospode se nijedan ne vraća. Za tri je četvrta sada bila igra doigrana i sad tek opaziše „kibici“, da su sami. Tako su bili zadubljeni u igru. Pogledaše se i podjose da potraže gospodu A. M., K. P. i N. H. A znadete li, gdje ih nadjose? U pokrajnoj sobi, gdje posve mirno i bez „kibica“ igraju novi „preferencé“. . . . Značiteljni smo, hoće li slijedeći put „kibici“ toj gospodi i opet „kibicirati“. Mi mislimo, da ne će, jer nije bijes, e nijesu razumjeli taktične lekeje one gospode. . . .

Milodari za nesrećeno uslijed potresa. Sakupio je Nikola Radica na N. V. B. torpedorazaraču „Čiško“ K 45-30, a darovaše: Radica K 2-30; po K 2.—: Ailepoller, Mahr, Stejtn, Blažica; po K 1-50: Belančić, Čech; po K 1.—: Marvović, Carević, Oloviti, Rakuljčić, Sorić, Franculović, Doringer, Fischbacher, Trübavasser, Trösti, Handrvar, Mnjavac, Denaric, Pardera, Horvat, Seger; Reber K —90; Morav K —80; Baumgarten K —70; po 60 fl.: Ljilj, Zamer, Lipicer, Damer i Rosic; po 50 fl.: Svab, Černy i Morava; po 40 fl.: Boloc, Oreb, Höfer, Zelenčić, Steic, Lovišček, Šimovti, Barić, Oltigan, Gaspar, Rosman, Gruban, Kiraly, Baumga, Sandha, Paly i Staničić; po 30 fl.: Sedlaček, Varga i Pelos; po 20 fl.: Čehić, Mihlić, Boka, Bedrina, Takasch, Toth i Bolic, — Zadnji iskaz K 527-35. Ukupno K 572-65.

iz Dalmacije.

Počastni građani. Općinski odbor u Šibeniku, na predlog narodnog zastupnika dra, Dulibića, izabrao je c. k. namjesnika grofa Altensa i kontraadmirala Huga Zaccarati počastnim građanima Šibenika.

† Ivan Skokandić. Pišu Nar. L. iz Zrnova, 27. ožujka: Vječno se je s nami rastavio dobar domaćin, uvor čovjek, u posve dubokoj starosti od 92 godine, Ivan Skokandić.

† Petar Jerković. Pišu Nar. L. iz Bogomojja, 31. ožujka: Ovdje je preminuo trgovac Petar Jerković. Tko ga je poznavao, svaki će požaliti za njim. Bio je jedan od starih hrvatskih boraca u narodnoj stanici.

† Dr. V. Siš. Nar. L. prima iz Rijeke tožnu vijest, da je, nakon kratke bolesti, preminuo vojnički liječnik dr. V. Siš. Pokojnik je bio mnogo godina u Zadru, gdje je uživao opće simpatije. Bio je vrlo plemenit čovjek i oduševljen Čeh.

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas, 9. travnja 1916.

RASPORED:

Berlinci među sobom. Aprilska sala.

Obitelj mjesecnjaka. Šaljiva igra u 3 čina.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

Početak prve predstave u 2-20; zadnje 6-30
ULAZNINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.

Preminuo je, u 76. godini života, posljednik i ovlasteni mešetar Antun Carić. Bijase rodom iz Starograda. Dobar čovjek i vesele čudi.

Proglasen nevin. Pred vojnim sudom u Šibeniku vodila se je rasprava protiv profesoru realne gimnazije dru. Kolendić, koji je bio optužen zbog veleizdaje, na temelju jedne denuncije. Ustanovilo se tekom rasprave, da je denuncija bila skroz izmišljena i lažna, te je prof. Kolendić bio riješen optužbe i proglašen nevinim.

Pozvan u vojnu službu. Gosp. dr. Hugo Werk, odvjetnik u Zadru, pozvan je u vojnu službu. Poslove njegove kancelarije preuzimlje odvjetnik g. dr. Desnica.

Raspuštena društva. U Šibeniku je raspušteno društvo Casino, u kojemu je imala sjelo i Biblioteka Popolare Italiana, a u Staromgradu društvo Gireolo Pharia.

Riba u ulju u Zadru. Zadnjih je dana bilo obilato ribe na ribarnici, osobito skupe i srdjela. Ali veselje u narodu ne bijaše podpun, jer falu ulja. Ono malo, što se može dobiti, plaća se po K 8 litar.

Središnje vlasti. Saznajemo, da se nastojalo oko toga, kako bi se središnje pokrajinske vlasti premjestile iz Knina i Dnisa ili opet u natrag u Zadar ili u Split.

Razne vijesti.

Vojničke oporuke. Kako javlja Streflerov Vojni List, osnovana je novom zakonskom osnovom uza sveopći zakonik važna novost, i to u pitanju vojničkih oporuka s obzirom na ratne prilike kao i na porast posljednjih odredaba, za koje je bila potrebna uređaba, koja će udovoljiti svim potrebama. Prije svega valja spomenuti, da postoje dvije vrste oporuka: takove, na kojima je samo potpis oporučnika, i takove, što ih je oporučnik svojom rukom sastavio i potpisao. Bitno je kod svake posljednje odredbe činjenica o bastini. Takova oporuka glasi:

Moja posljednja želja.

U potpunom prisuću duha i tjelesne snage određujem za slučaj svoje smrti, kako slijedi: Nasljednikom svoga imetka imenujem svoju suprugu.

Nadalje ostavljam . . . itd.

Datum.

Ako oporuka nije pisana i potpisana vlastoručno, onda posljenju želju moraju potkrijeti dva svjedoka.

Bijeli luk (češanj) kao lijek. Češanj, koji u zapadnoj Europi nije upravo na najboljem glasu, rabe sad ponovno s uspjehom kod liječenja bolesti crijeva, kolere i griže. Dva austrijska liječnika, Marcovici i Pribram, upotrebljuju po izvješću bečkoga jednoga stručnovnoga lista češanj i iz njega priredjene preparate za eksperimentalne i kliničke pokuse. Danomice daju po dva i pol grama praška od češnja kuničima, koje su prije otrovali bili, sa deset put većom množinom otrova od griže, nego li je potrebna, da usmrtno čovjeka. Taj prašak ne odstranjuje dođuše bolsti same, ali čuva bolesnika od smrti. Isto je tako češanj uspješno sredstvo protiv bacilima proljeva, takozvanim „sign“ bacilima.

Važan izum. Elektrokemici C. A. Marvan i Albert Wustl u Ustju nad Labom izumili su nov postupak za čišćenje ulja i masti bez kemičkih sredstava. Dosad su se mogle iz ulja i masti izlučiti strane primjese samo kemičkim putem, koji je veoma spor, nespretan i skup. Zato je rečen izum od velike važnosti. Izumitelji tvrde, da mogu iz neuzbitnih masti i ulja praviti kristalno čiste masti i ulja za jelo.

Sjećajte se Crvenog križa!

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje također „Polaer Tagblatt“.

„HRVATSKI LIST“ može se kupiti u Vodnjanu kod prodaje duhana Debetto već rano u jutro.

Kupujte samo kod onih tvrtka koje oglašuju i preporučuju se u „HRVATSKOM LISTU“

HRVATI

Zahtijevajte u svim kavanama

„HRVATSKI LIST“.

Svakovrstne pisarničke potrepštine

za

urede, privatnike, trgovce

itd.

preporuča na debelo i drobno

PAPIRNICI

Jos. Krmpotić - Pula

Uzgojne crtice.

Mucavac.

- Dobar dan, gospodjice!
- Dobar dan, gospodine Petre!

Aj, kako se osjećao nesretnim onaj lijepi mladić, Petar, što je pomalo mucavo!

On je ta svoja osjećanja krio od svijeta; činio se da svoje mucanje i ne smatra kao manu — ali, duša mu je znala kako mu je bilo! Kad biste ga mogli promatrati nasamo, zamisljena u posao, kao što sam ga ja promatrao, sjegurano vam ne bi mogli ne pasti u oči duboki, tihi, krdomični uzdasi, koje on češće besvjesno otrgnu u njegovim grudima.

U jednoj osobitoj prilici, kada bijasmo malo više zagrijani, otkrio mi je on, kao najboljem prijatelju svoj duboki, moralni jad.

— Čejteli bih ssvijet da, da mihogu govoriti sasvim popravnito! — rekao mi je on tada.

Uz ovo njegovo otkriće povjerio mi je i razvitak svoje mane. Iz toga njegova pričanja, kao i iz onoga što sam doznao o njegovoj mucavosti od roditelja mu, otvorio sam ja potpunu sliku o postanku i razvitku ovoga njegova zla.

Svijet i ne sluti da se mucavci ne radjaju s gotovom manom, već da ona mahom postaje i razvija se postepeno. A ipak je tako.

Rijedak je slučaj da čovjek donese na svijet, već samim rođenjem, potpunu ovu manu, mucavost. Obično se donosi samo neka sklonost za teže govorenje uopće. Takva djeca progovore kasnije od ostale, a naročito teško progovaru izvjesne suglasnike. Iz toga se poslije razvija mucavost, poglavito kao posljedica rdjavih prilika u kojima dijete raste, ili čak i zbog pogrešna rada

na popravi ove mane. Medjutim se ova sklonost ne mora uvijek razviti u pravu mucavost, samo kad su uzgojne prilike dječije dobre.

Da vam ispričam Petrov slučaj, pak ćete vidjeti i le rdjave uzgojne prilike i postupan razvoj njegove mane. Napominjem, da on sada stoji vrlo s govorom prema onome kako je nekada stajao.

Kao i u većini drugih slučajeva, tako se i kod Petra sastajala s početka mana samo u tome, što je progovorio kasno, tek u trećoj godini, i što je uopće teško učio govoriti i ako je sve razumijevao. A kad je već počeo govoriti, sve je jasnije izlazilo na vidik, e je pored glasova r i l, koje mnoga djeca u početku ne mogu izgovoriti, govorio teško još i glasove: b, p, d, m, g, h, t, n, a i neke druge manje primijetio, naročito kad su u početku riječi. U prvi mah kao da nije ove glasove teško izgovarao i u sredini riječi — no o tome nema točnih podataka.

Kad Petrovu mucavost opazise njegovi roditelji, prerazise se.

— Tesko meni, zar da mi dijete bude mucavac! — zavapi uplašena mati.

— Bolje da ga vidim mrtva, nego mucava! — jeknu otac zlovoljno.

Time već bi obilježeno nepravilno i pretjerano, upravo očajno stanovište roditeljsko u ovoj svojoj nedaći, i ako ona nije bila bezizlazna.

I mali se je Petar od ovih roditeljskih izljeva straha i očajanja bio veoma poplasio.

Poslije toga nastade grozničavo popravljanje djetinjega izgovora i gonjenje da pojedine riječi izgovara po viseputa uzastopce, dok ih ne bi izgovorio kako — tako. To su otpočeli najprije otac i mati mu, pa su prihvatila i starija braća

i sestre, pa ostala rodbina, a napokon i susjedi, naročito susjede — a svaki na svoj način.

To sad samo pogorša zlo i ubrza njegovu razvijanje.

Prva je rdjava posljedica od ovoga bila u tome, što dijete stade spopadati smrtni strah, čim bi otvorilo usta pred kim i otpočelo govoriti. Oni u njega upeti sažaljivi pogledi dovodili su ga u strašnu zabunu. U tom vječitom strahu i zabuni stade dijete mucati još češće i još jače. Ta, za Boga miloga, zar od straha ne zamuca i proslavljeni govornik, a kamo neće jedno siroto dijete, koje tek uči govoriti i još dijete teška jezika.

Onim opet zahtjevanjem, da se pojedine mucavo izgovorene riječi popravlja, te da bi se pravilno izgovorile, zlo se samo više ukorenjivalo mjesto da se liječi.

Ovim su se ponavljanjem navikavali na mucavski izgovor i djetinji organi za govorenje i moždanski dijelovi njegovi od kojih potiče nadražanje za izgovaranje.

Kad napokon svakome postade jasno, da s djetinjim mucanjem biva sve gore mjesto bolje, dodjose svi do uvjerenja, da je sav trud uzaludan i da se zlo ne može spriječiti. Tada digose ruke od svakog, daljnjeg usiljavanja i roditelji se djetinji pomirise sa svojom nesrećom.

Jedini se rezultat od svega ovoga poduzeća sveo na to, što dijete dobi ime „Jecalo“.

Ali po onom narodnom: „Gdje je sreće, tu je i nesreće, gdje nesreće tu i sreće ima“ — i ovaj nečovječni korak, ovo napuštanje svakog daljeg rada na poboljšanju djetinjega izgovora, imao je ipak tu dobru stranu, što jedno dijete bar ostavise na miru.

(Nastavak slijedi.)